

BRITŲ KOLUMBIJA

Remiantis 1957 m. išspausdintu pranešimu, pirmieji lietuviai apsigyveno British Columbia provincijoje XX a. pradžioje. Vieni iš pirmųjų buvo Aleksas ir Ona Kazlauskai, apie kuriuos trečiųjų Kan. Liet. Dienų leidinyje 1955 m. rašoma, kad jie atvyko 1905 m. ir 1955 m. dar gyveno New Westminster B.C. miestelyje.

Prieškariniu laikotarpiu Algirdas Grinkus suorganizavo "Lithuanian Literary Society" Vankuveryje, kuri buvo kairiųjų polit. pažiūrų. 1948-1950 m. laikotarpiu į Vankuverį atvyko virš 200 naujų liet. imigrantų. Tačiau, ieškodami didesnių liet. centrų, daugumas išvyko į Montrealį ar Torontą.

1949 m. Vasario 16-tos minėjime pasirodė pirmoji pokario imigrantų organizacija, tautinių šokių ansamblis, vad. D. Kaunaitės.

1951 m. Canada Census visuotiniame gyventojų surašyme Britų Kolumbijoje 738 asmenys užsirašė lietuviais. Tai neapėmė visų, ir Kanadoje gimusieji vaikai nebuvo įtraukti. Nebuvo įmanoma daugumos šių lietuvių įtraukti į visuomeninę veiklą, nes provincija didelė ir liet. gyveno plačiai išsisklaidę, keliais šimtais kilometrų atskirti vienas nuo kito.

KLB. Įsteigta 1953 m. adv. Jono Juškaičio iniciatyva. Pirmininkai: J. Juškaitis, adv. Jonas J. Justis, Adomas Kaulius, dr. Julius Sakalauskas, J. Šmitas, Algis Janušonis, F. Valys, Edvardas Gumbelis (1974-75, vėl 1980 ir 1988), L. Macijauskienė, ilgametis pirm. Balys Vileita, dabartinė pirm. Marytė Račys.

Veikla: Visuomet bendruomenė rengia Vasario 16-osios, Kalėdų, Motinos Dienos minėjimus, gegužines (ypač Joninių progą). Anksčiau būdavo ruošiami Naujųjų Metų sutikimai, vaikų vaidinimėliai, paruoštos programos apie Lietuvą vietinei radijo stocijai, taip pat organizuojamos liet. rankdarbių parodos daugiakultūriniam festivaliui Vankuveryje. Vietiniai lietuviai aktyviai dalyvavo polit. demonstracijose prieš Sovietų Sąjungą. Jaunimas sudarė komit. ruošti pavergtų tautų demonstracijoms prieš sovietų premj. Kosyginą, kai pastarasis aplankė Vankuverį. Buvo siunčiami protesto laišakai bei peticijos Kanados valdžiai ir laišakai viet. Arkivyskupui, prašantys viešų maldų už Lietuvos tikinčiuosius. O 1991 m. nuo sausio iki gegužės mėn. Vankuverio lietuviai su estais ir latviais suruošė 15 demonstracijų, kad Lietuvos laisvės siekius parodytų kitataučiams. Tų metų rugsėjo mėn. Lietuvos Nepriklausomybės Atgavimo Padėkos šventėje, kurioje dalyvavo apie 50 Vankuverio lietuvių, surinkta ir išsiųsta 2,600 dol. Toronte organizuojamam "Lietuvos Pagalbos Vajui". (žr.)

Dabar Vankuveryje liet. veikla yra gyva, dalyvauja Kanadoje gimusieji veikėjai ir iš kitų Kanados vietovių į Vankuverį atsikraustę lietuviai. 1998 m. buvo atgaivinta tautinių šokių grupė, kuriai vadovauja Zita Kaulienė. Vis auga sporto klubas "Viltis" (žr.).

Kalėdas 1999 m. Vankuverio lietuviai atšventė, susiburdami pažiūrėti meninės programos ir pasivaišinti pyragais. Programoje kalbėjo naujai paskirtas Lietuvos garbės konsulas Britų Kolumbijoje Kristupas Juras; Bernadeta Abromaitytė-Verch plačiai nušvietė senus Kūčių papročius; Z. Kaulienė kalbėjo apie Kalėdas Lietuvoje. Choras giedojo angliškai bei lietuviškai giesmes, tautinių šokių grupė pašoko tris liaudies šokius, J. Kuzmickaitė pianinu paskambino Mozarto kūriniais. Tokia įvairi programa rodo, kad Vankuverio lietuvių kultūrinė veikla gyva.

Kitos organizacijos. 1955 m. dar veikė Kanados Liet. Tarybos (žr.) Vankuverio skyrius, (valdyba: Emilis Smilgis, Jonas Macijauskas, Balys Vileta). Vėliau veikė Vasario 16-osios gimnazijos rėmėjų (žr.) būrelis, Tautos Fondo (žr.) ir Kultūros Fondo skyriai, klubas "Bebras" (žr.), šachmatininkų klubas, tautinių šokių grupė "Atžalynas" (žr.), moterų dainininkių oktetas, dainininkų grupė "Rudenėlis" (žr.), 1998 m. įsteigta jaunų Kan. lietuvių dainos grupė, dabar yra naujas sporto klubas "Viltis" (žr.).

Parapija. 1949-50 metais lietuviai rinkdavosi į ukrainiečių Cordova šventovę sekmadieninėms pamaldoms. Po to reguliarių liet. pamaldų nebuvo.

Mokyklą įsteigė KLB apyl. valdyba 1956m., ved. Zita Kaulienė
Apytikris mokinių skaičius

1956	27	1960	mokykla neveikė
1956-57	~ 25	1966	~ 17
1957-58	~ 18	1967	~ 14

Spauda. 1972-73 m. veikė KLB valdybos išrūpinta radijo valandėlė "Gimtosios Padangės Garsai" per radijo stotį CJVB - 1470, ved.F. Valys ir Z. Kaulienė. Paskui buvo nutraukta dėl lėšų stokos. Nuo 1961 m. paruošiamas mėnesinis vieno ar dviejų psl. aplinkraštis anglų bei lietuvių kalbomis, pavadintas "Rūta".

Statistika. 1960 m. KLB tarybos suvažiavime Britų Kolumbijos atstovas pranešė, kad provincijoje gyvena 300 liet., 119 priklauso KLB. 1961 m. VIII Kan. Liet. Dienų leidinyje pranešama, kad lietuvių yra "apie 300, su šeimos nariais", 1970 m. KLB tarybos suvažiavimui pranešta, kad "apyl. gyvena apie 110 liet. šeimų". 1977 m. į parengimus ateidavo tik 30-35. Tada veikla pagyvėjo, pradėta kviesti meno grupių iš kitur 1984 m. Remiantis tuometinės Britų Kolumbijos KLB apyl. valdybos duomenimis, apylinkėje gyveno 150 lietuviai, "aktyvumo procentas" 26%. 1999 m. KLB visoje provincijoje turėjo apie 250 šeimų savo sąrašuose. Iš jų gal 80, visi gyvenantys Vankuverio miesto apylinkėje, dalyvavo renginiuose. Yra gana aktyvi grupė jaunesnių Kanadoje gimusių lietuvių, atsikėlusių į Vankuverį iš kitų Kanados vietovių, kalbančių lietuviškai ir norinčių toliau tęsti liet. veiklą.

P. Skučas, "Britų Kolumbijos liet. veikla"; J. Kardelis, LE X p.413; Algio Venslovo pranešimas 1999m. KLB tarybos suvažiavime; KLB suvaž. protokolas, Kan. Liet. Archyve dokum. 16-O.II.5; VIII LD, p. 50, 79-80; IV LD p.69-70; III Kan. LD; V LD; VI LD; VII LD; XXIX LD p.27; TŽ 1998.III.17; TŽ 2000.I.25.